

DOI 10.31558/2519-2949.2024.3.11

УДК 32:323.2

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9504-6631>**Баранівська М. М., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень
ім. І. Ф. Кураса НАН України**

МЕТОДИ ДИСКУРСИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ У ДОСЛІДЖЕННІ ПОЛІТИЧНОГО ПОПУЛІЗМУ: ДОЦІЛЬНІСТЬ І МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

У статті розкривається актуальність дослідження популістського політичного дискурсу в контексті сучасних суспільно-політичних процесів, обґрунтовується необхідність пошуку ефективного інструментарію для розв'язання дослідницьких завдань. Наголошується на тому, що багатоаспектність дослідження популізму (як політичної технології, як специфічного характеру політичної діяльності, як суспільно-політичного феномена, як ідеології тощо) актуалізує проблему пошуку ефективних методів його дослідження, визначення сутності цього явища політичної реальності. В цьому контексті аналізується потенціал методів дискурсивної психології як можливого інструменту дослідження політичного популістського дискурсу. Дискурсивна психологія визначається як один із напрямів соціального конструктивізму. Розкриваються можливості використання інструментів цієї галузі знань для дослідження популістського дискурсу. Окремо аналізуються можливості дискурс-аналізу та його застосування для декодування смислів, інтерпретації інформації в процесі соціальної взаємодії. Показано, що учасники цієї взаємодії дискурсивною психологією розглядаються з одного боку, як продукти певних дискурсів, з другого – як їх продукувачі, як агенти культурного відтворення і соціальних змін. Проаналізовано основні теоретичні та емпіричні дослідження дискурсу, які сформувалися в межах дискурсивної психології. Розкрито основні положення постструктуралістської теорії М. Фуко в основі якої покладено аналіз взаємопов'язаності дискурсу, влади й суб'єкта. Висвітлено основні положення теорії інтераціоналізму та проаналізовано підхід до дискурсу як вияву внутрішнього світу людини, який формується в процесі соціальної інтерації – своєрідного «обміну символами» через взаємодію. З опертям на результати дослідження Дж. Поттера та М. Уезерелла, проаналізовано спробу, в межах синтетичного підходу, поєднання цих двох парадигм. Виокремлено основні принципи дискурсивної психології, використання яких є, на думку авторки, доцільним для дослідження політичного популістського дискурсу. У результаті дослідження авторка дійшла висновку про доцільність використання методів дискурсивної психології як інструменту дослідження політичного популістського дискурсу, значний евристичний потенціал виокремлених методів для політичної науки, зокрема у лінгвістично-дискурсивних дослідженнях політичного популістського дискурсу.

Ключові слова: політичний популізм, дискурсивна психологія, методи дискурсивної психології, дискурс-аналіз, політичний дискурс

Постановка проблеми у загальному вигляді. Популізм – явище політичної реальності, яке багато в чому визначає характер і спрямованість сучасних суспільно-політичних процесів. Висхідний вплив популізму на політико-соціальний простір та на розвиток демократії спонукає до поглиблення й розширення наукового дослідження цього феномену. Разом з тим, попри чималу увагу науковців до дослідження популізму, досі відсутній консенсус щодо розуміння його сутності. Політичний популізм трактують і як маніпулятивну технологію, і як специфічного характеру політичну діяльність, і як суспільно-політичний та соціально-психологічний феномен, і як ідеологію. Багатовимірність цього явища та його вага у визначенні спрямованості розвитку суспільних процесів актуалізують пошук ефективних методів його дослідження. Одним із напрямів такого пошуку, на нашу думку, може бути спроба застосування дослідницького інструментарію дискурсивної психології для дослідження сутності популізму, його змісту та структури.

Мета статті полягає в дослідженні можливостей застосування методів дискурсивної психології для визначення сутності, складових та структури політичного популістського дискурсу. Досягнення

мети ґрунтується на реалізації низки завдань: розкриття ключових теоретичних положень та визначення основних методів дискурсивної психології, здійснення аналізу змісту та розкриття потенціалу застосування методів дискурсивної психології для дослідження політичного популізму, обґрунтування доцільності застосування методів дискурсивної психології для дослідження політичного популістського дискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дискурсивна психологія, як відносно самостійна наукова галузь, виникла після так званого «дискурсивного повороту» у соціальних науках. Цей «поворот» зазвичай описують як посилення дослідницької уваги до аналізу «мовної зумовленості» різних соціальних феноменів прояву особистості [1]. Вважається, що поняття «дискурсивна психологія» виникло у другій половині 1980-х років, коли в Університеті Лоуборо (Великобританія) утворилася група з вивчення дискурсу та риторики (Discourse and Rhetoric Group). Важливим чинником формування означеного наукового підходу стало зростання інтересу традиційної когнітивної психології до явищ соціального і культурного порядку. Також до розвитку цієї галузі спонукало поширення, в рамках лінгвістичного повороту соціогуманітарних наук, психологічної теорії соціалізації в якій мова трактується як основний культурний медіум мислення та діяльності, включений до системи соціального життя суспільства [2]. Сприяли розвиткові цієї наукової галузі й поширення ідей культурно-історичної психології, яка акцентувала на нерозривному зв'язку психіки особистості зі знаково-символічним, зокрема – мовним, середовищем. Найважливішою передумовою «дискурсивного перевороту» чи «нової когнітивної революції» став розвиток комунікативної лінгвістики, яка розглядає мову як дискурс.

Описуючи дискурсивний поворот, І. Бодуен де Куртене висловився так: «досі на різні прояви суспільного життя часто дивилися матеріалістично: тепер черга за психологією і разом з нею за наукою *par excellence* психологічною, якою є мовознавство» [3]. Натомість К. Пряженцева у своєму дослідженні «лінгвістичного повороту», описує його сутність наступним чином: «мова стає умовою інтелегібельності будь-якої реальності, відповідно, будь-який елемент життєвого світу людини може бути досліджений за законами знакових утворень»; тому «лінгвістичний поворот у філософії є поворотом філософів від рефлексії над суб'єкт-об'єктними схемами до аналізу світу як дискурсу» [4].

У цьому сенсі дискурсивна психологія певною мірою суперечить суміжним течіям психологічної науки, зокрема – традиційним підходам когнітивної психології, яка розглядає особистість передусім як «обробника» інформації, яка надходить ззовні, тому ментальні процеси й категорії людина продукує самостійно і формуються вони як внутрішньопсихологічні явища. Когнітивна психологія дотримується уявлення про людину як про автономного індивідуума, що має певні вроджені якості, і цьому індивіду протистоїть соціум як окрема сутність. Таке уявлення передбачає існування своєрідного дуалізму між індивідом та суспільством. В когнітивній психології вважається, що між соціумом та людиною існує така взаємодія, в якій соціум постає інформаційним полем, що потребує опрацювання за допомогою когнітивних процесів, тож соціальний світ сприймається як інформація, яку особистості належить обробити. За допомогою когнітивних процесів люди спостерігають за світом і, таким чином, акумулюють структури знань та досвіду (категорії), які згодом і визначають світосприйняття. Категорії, у цьому випадку розглядаються як ментальні структури, які керують думками та діями особистості й на цій основі нею конструюються ментальні структури або репрезентації, які потім використовуються для категоризації інформації про світ [5]. Тобто, когнітивістська теорія побудована на ідеї перцептуалізму – ідеї про те, що категоризація світу базується на безпосередньому емпіричному досвіді індивіда. У когнітивістському підході ідентифікуються дві ментальні репрезентації – схеми та сценарії, де сценарії містять короткі описи звичайних (повторюваних) ситуацій, а також відповідної (доречної) поведінки людини [6].

На відміну від когнітивної психології, дискурсивна психологія ставить у центрі своєї парадигми соціальну взаємодію між людьми. Дискурсивна психологія ґрунтується на постструктуралістському уявленні про людину як про суб'єкт дискурсу, але водночас поділяє погляди інтеракціонізму, згідно з яким люди не тільки продукують дискурси, але й самі стають продуктами дискурсів в ході соціальної взаємодії [7]. Ця теорія базується на соціально-конструктивістській парадигмі: самість людини – це не ізольована, автономна, заздалегідь сформована сутність, – вона, радше, перебуває у постійній динамічній взаємодії із соціальним світом. Погляди, самості та ідентичності формуються, обговорюються і набувають нових форм в процесі соціальних інтеракцій. Важливим аспектом

в дискурсивній психології, який відрізняє її від когнітивної, є те, що сучасну соціальну реальність люди не стільки досліджують та інтерпретують, скільки конструюють [8]. Дискурсивна психологія акцентує на тому, що дискурс не лише відображає реальність, а й опосередковано створює її за допомогою лінгвістичних засобів та впливає на формування внутрішнього світу індивіда. Разом з тим, дискурсивна психологія спирається не стільки на вивчення безпосередньо особистості та її внутрішньопсихологічних процесів, скільки на опосередкованість тих чи інших установок і переконань індивіда, що виявляються у письмовій та мовленевій формах. Згідно з підходом дискурсивної психології суб'єктивні психологічні реальності конституюються за допомогою дискурсу, що визначається як ситуативне використання мови або використання мови у повсякденних текстах та мовленні. Дискурсивні психологи (частково на основі робіт М. Бахтіна, Д. Міда та Л. Виготського) розглядають судження людей та їх самості як сутності, сконструйовані через інтерналізацію соціальних діалогів, тому установки людини проявляються та формуються саме в формі дискурсивної взаємодії [9].

Дискурсивна психологія частково заснована на методологіях інших дисциплін, таких як лінгвістика, соціальна філософія та ін., зокрема на пізній філософії Л. Вітгенштейна, в якій підкреслюється конститутивна роль мови. Мова, згідно з цим підходом, активно конструє ті чи інші версії світу, подій, феноменів, тож твердження про психологічні стани людини варто інтерпретувати передусім як соціальні практики. Висловлювання людини зорієнтовані на дію у специфічному соціальному контексті, і тому їх значення залежать від особливого застосування, у яке ці висловлювання «вбудовані». Таким чином, використання мови контекстуально пов'язане або залежить від умов її застосування і, у цьому сенсі, є дискурсом, частиною соціального контексту і невіддільно з ним пов'язаний [9].

В межах дискурсивної психології можна виокремити щонайменше три різні підходи до теоретичного обґрунтування дослідження дискурсу. Перший ґрунтується на постструктуралістській теорії М. Фуко, яка зосереджена на взаємопов'язаності дискурсу, влади й суб'єкта. Теорія спрямована з одного боку, на дослідження того як дискурси створюють і змінюють ідентичності, з другого – на дослідження наслідків впливу цих дискурсивних конструкцій на соціально-політичне середовище та на стосунки між владою та суб'єктом. Тож, предмет дослідження такого постструктуралістського підходу – це те як люди розуміють світ, як створюються та змінюються ідентичності у специфічних дискурсах, і які можуть бути соціальні наслідки цих дискурсивних конструкцій [7]. Другий підхід, – інтеракціоністський, згідно з яким, дискурс є виявом внутрішнього світу, що створений людьми в ході соціальної інтеракції. В межах інтеракціоністського підходу досліджується проблема впливу тексту та мови на дію. Третій підхід є синтетичним – намаганням поєднати дві попередні парадигми. В цьому підході дискурси трактуються як пластичні репертуари інтерпретацій певних смислів в процесі соціальної взаємодії. Прибічники синтетичного підходу відокремлюють себе як від постструктуралістського дискурс-аналізу, так і від інтеракційного аналізу. Вони критикують постструктуралістський дискурс-аналіз за матеріалізацію дискурсів – інтерпретацію їх як сутностей, що існують «поза цим світом» – і за заперечення ситуативного використання мови. Наголошується на необхідності врахування соціальних та ідеологічних наслідків її використання [10].

У цьому контексті, варто проаналізувати результати дослідження Дж. Поттера та М. Уезерелла. У своїй праці «Дискурс і соціальна психологія: за межами установок та поведінки» вони досліджують як люди конструюють свої уявлення про світ у процесі соціальних інтеракцій, а також те, як їх уявлення ідеологічно підтримують форми соціальної організації, заснованої на нерівному розподілі влади [11]. Дж. Поттер та М. Уезерелл визначають дискурс як усі типи вербальних інтеракцій та письмових текстів, як значення, розмови, наративи, пояснення, описи та анекдоти. У своєму емпіричному дослідженні дискурсу пакехів у Новій Зеландії науковці використовують словосполучення «інтерпретативний репертуар» замість «дискурсу», щоб наголосити на тому, що використання мови у щоденному житті гнучке та динамічне. Інтерпретативний репертуар складається з «обмеженого числа термінів, які використовуються специфічним стилістичним та граматичним способом» [11, с. 169]. «Під інтерпретативним репертуаром ми розуміємо добре розпізнавані кластери термінів, описів і фігур мови, часто сконцентрованих навколо метафор або яскравих образів» [11, с. 169]. Під репертуаром інтерпретації розуміється специфічний набір понять, який оцінює та описує соціальні явища, події та дії. Цей репертуар – легко культурно впізнаваний, часто включає кліше і стереотипи, є локальним і гнучким, може формуватися на базі специфічних метафор або фігур мови.

Це – пластичний ресурс у соціальній взаємодії, який дозволяє долучитися до діалогу, соціальної дії, формування Самості, Іншого, Свого, Чужого і соціального світу в цілому, зрозуміти як це впливає на ідеологію і підтримку наявних соціальних форм, закріплює розподіл влади, адже використання мови у повсякденному житті є пластичним і динамічним [5].

Також автори визначають ідеологію як дискурси, які категоризують світ таким чином, щоб легітимізувати та підтримувати соціальні патерни. Як і загалом в критичному дискурс-аналізі, ідеологія розглядається як практика, а її вплив трактується як розподілений та організований дискурсивно. На думку авторів, про ідеологічний зміст дискурсу можна судити з його ефектів – ефект певних дискурсів, наголошують науковці, полягає у просуванні інтересів однієї групи за рахунок інтересів іншої [11].

Дж. Поттером та М. Уезереллом сформовано основні, на їх погляд, принципи дискурсивної психології:

- принцип конструктивності, який полягає в тому, що дискурс конструюється мовою і сам конструює соціальний світ;
- принцип інтенційності, згідно з яким дискурс лежить у базисі будь-якої усвідомленої соціальної дії та втілюється у різних соціальних практиках – історично та культурно трансформованих соціальних діях, зміст і суть яких, у своєю чергою, відображається у відповідних дискурсах;
- принцип ситуативності, згідно з яким дискурсивні дії є похідними від інституційних, комунікативних та риторичних ситуацій, тож дискурс є пластичним [11].

Ідея конструктивності в дискурсивній психології передбачає, що дискурс одночасно є як результатом, так і інструментом конструювання соціальної реальності, життєвого та особистісного досвіду людини. Такий підхід передбачає трактування соціальної реальності як символічного поля, що самовизначається в процесі конструювання інтерпретативних моделей соціального цілого. У цьому випадку досвід особистості являє собою диссипативний дискурс, що «розсіюється» та експлікується одночасно в безлічі різних інтерпретацій. Дискурс (як використання мови у повсякденних текстах та розмовах) трактується як динамічна форма соціальної практики, яка конструює соціальний світ, «Я» та ідентичність людини.

Таким чином, виходячи із зазначених принципів доводиться, що психологічні феномени конструюються, орієнтуються й усвідомлюються в процесі соціальних контактів. Особистість безперервно створює свою ідентичність у соціумі, саме тому її не можна мислити окремо від нього. Стверджується, що психічні процеси мають комунікативну природу, а пізнання – це набір символічних мовних інструментів, що протиставляє дискурсивну психологію когнітивному підходу до розуміння мови. Конструювання особистістю власного досвіду передбачає приведення нею всіх своїх уявлень, понять, поглядів, принципів, концепцій, інтерпретаційних моделей світу у цілісну систему, її упорядкування. Отже, дискурсивне конструювання досвіду особистості можна характеризувати як перманентний процес особистісного сенсотворення. «Я» конструюється шляхом інтерналізації соціальних діалогів. У контексті цього підходу різні особистісні феномени розглядаються не як такі, що лежать за межами мови, а як зображені, втілені та реалізовані в мові, невіддільній від самої особистості, зануреної в соціально-комунікативний континуум. Своєю чергою, і досвід особистості тут також розглядаються як система множинних інтеракцій, що детермінується розгортанням різноманітних ситуаційних дискурсів, які в процесі своєї взаємодії (дотику, перетину, накладання, поглинання, об'єднання, витіснення тощо) відображають численні соціально-психологічні інтенції, потреби, мотиви, установки, наміри, очікування, передбачення та ін.

Однією з головних тез дискурсивної психології, що розміщує символічні інтеракції в центрі свого аналізу, є висновок про те, що мотиви, установки, емоції, образи «Я» та «Інших» – це результати спілкування, конструкти, що постійно відтворюються в процесах комунікації та інтеракції, є атрибутами комунікативної діяльності, а не самоцінними ментальними сутностями» [12]. Таким чином, люди розглядаються: як продукти певних дискурсів, як продукувачі дискурсів, як агенти культурного і соціального відтворення і змін. Їх комунікаційний ресурс обмежується словами, але цей гнучкий ресурс використовується в обговоренні й сприяє соціальним змінам.

Серед центральних понять дослідження Дж. Поттера та М. Уезерелла – атитюди (ментальні настанови). Дослідження атитюдів, засновані на когнітивізмі, розглядають атитюди як внутрішній стан готовності індивіда до дії, як детерміновану минулим досвідом психологічну готовність особи до певної поведінки стосовно конкретних об'єктів, до вироблення його суб'єктивних орієнтацій

як члена групи (суспільства) щодо соціальних цінностей, об'єктів тощо. Основна функція установок – продукування постійних ментальних оцінок навколишнього світу.

П. Асланідіс, досліджуючи популізм як дискурсивний фрейм та політичну мову, яка описує реальність шляхом сублімації соціально-політичних невдоволень до протистояння між народом та елітами, стверджував, що популізм – це тип колективних установок, а формування специфічних установок є важливим чинником успіху популістської риторики [13].

Тож перспективним **напрямом подальших досліджень** є виокремлення проблеми формування атиюдів та їх вплив на сприйняття популістського дискурсу як типу колективних установок.

Висновки. Застосування методів дискурсивної психології мають значний евристичний потенціал і можуть бути використані у дослідженнях політичного популізму як лінгвістично-дискурсивний інструментарій. За допомогою цього методу стає можливим проаналізувати популістський дискурс як феномен, який має модифікуючий вплив на ідентичності та самості людей, видозмінює їх суб'єктивні психологічні реальності за допомогою дискурсивних лінгвістичних засобів. Також методи дискурсивної психології дозволяють дослідити як інтерпретативний репертуар популістського дискурсу, що містять популістські кліше, стереотипи, специфічні метафори, так і установки та переконання людей, утворюються за посередництва цього інтерпретативного репертуару. Крім того, дослідження установок та репертуарів дозволить аналізувати популістські інформаційні кампанії, які здатні впливати на судження людей та змінювати їх поведінку. Використання методів дискурсивної психології дозволить мінімізувати негативний вплив популістських установок на сучасний суспільно-політичний розвиток.

Бібліографічний список:

1. Harre R., Gillett G. *The Discursive Mind*. Thousand Oaks, California : Sage, 1994.
URL: <https://doi.org/10.4135/9781452243788>
2. Выготский Л. С. *Психологические исследования*. Москва, 1934. 362 с.
3. Бодуэн де Куртенэ И. А. *Избранные труды по общему языкознанию*. В 2-х томах. Т. 1. Москва : Изд-во Академии наук СССР, 1963. 384 с.
4. Пряженцева К. В. *Лінгвістичний поворот в філософії та його вплив на філософію науки : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.09*. Київ : Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди НАН України, 2000. 16 с.
5. Корабльова Н. С. *Дискурсивна психологія як відповідь на психологію когнітивну*.
URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/9_2011/29.pdf
6. Шейгал Е. И. *Семиотика политического дискурса*. Москва : Гнозис, 2004. 326 с.
7. Фуко М. *Порядок дискурса. Воля к истине: по ту сторону власти, знания и сексуальности*. Работы разных лет. [Пер. с франц.]. Москва : Касталь, 1996. 448 с
8. Berger P. L., Luckmann, T. *The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge*, 1966. 162 p.
9. Тичер С., Мейер М., Водак Р., Ветер Е. *Методы анализа текста и дискурса*. Харків : Гуманитарный центр, 2009. 356 с.
10. Barthes R. *The War of Languages. The rustle of language*. New York : Hill and Wang, 1986. P. 106–110.
11. Potter J., Wetherell M. *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitudes and Behaviour*. London, England : Sage Publications Ltd, 1987.
12. Harre R. *The discursive creation of human psychology*. *Symbolic Interaction*. 1992. Vol. 15. P. 515–527.
13. Aslanidis P. *Populism as a Collective Action Master Frame for Transnational Mobilization*. *Sociological Forum*, vol. 33, no. 2. 2018. P. 443–64.

References:

1. Harre R., Gillett G. (1994). *The Discursive Mind*. Thousand Oaks, California : Sage.
URL: <https://doi.org/10.4135/9781452243788>
2. Vygotskij L. S. (1934). *Psichologicheskie issledovanija*. Moskva. 362 s.
3. Bodujen de Kurtenje I. A. (1963). *Izbrannye trudy po obshhemu jazykoznaniju*. V 2-h tomah. T. 1. Moskva : Izd-vo Akademii nauk SSSR. 384 s.
4. Priazhentseva K. V. (2000). *Linhvistychnyj povorot v filosofii ta yoho vplyv na filosofiiu nauky : avtoref. dys. ... kand. filos. nauk : 09.00.09*. Kyiv : In-t filos. im. H. S. Skovorody NAN Ukrainy. 16 s.
5. Korablova N. S. *Dyskursyvna psykhoholhii yak vidpovid na psykhoholhiiu kohnytvnu*.
URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/9_2011/29.pdf
6. Shejgal, E. I. (2004). *Semiotika politicheskogo diskursa*. Moskva : Gnozis. 326 s.
7. Fuko M. (1996). *Porjadok diskursa. Volja k istine: po tu storonu vlasti, znaniya i seksual'nosti*. Raboty raznyh let. [Per. s franc.]. Moskva : Kastal'. 448 s.
8. Berger P. L., Luckmann, T. *The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge*, 1966. 162 p.

9. Ticher S., Meier M., Vodak R., Veter E. (2009). *Metody analiza teksta i diskursa*. Harkiv : Gumanitarnyi centr. 356 s.
10. Barthes R. *The War of Languages*. (1986). *The rustle of language*. New York: Hill and Wang. P. 106–110.
11. Potter J., Wetherell M. (1987). *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitudes and Behaviour*. London, England : Sage Publications Ltd.
12. Harre R. (1992). The discursive creation of human psychology. *Symbolic Interaction*. Vol. 15. P. 515–527.
13. Aslanidis P. (2018). Populism as a Collective Action Master Frame for Transnational Mobilization. *Sociological Forum*, vol. 33, no. 2. P. 443–64.

Baranivska M. Methods of discursive psychology in the research of political populism: feasibility and possibilities of application

The article reveals the relevance of the study of populist political discourse in the context of modern socio-political processes, and justifies the need to find effective tools for solving research tasks. It is emphasized that the multifaceted nature of the study of populism (as a political technology, as a specific nature of political activity, as a socio-political phenomenon, as an ideology, etc.) actualizes the problem of finding effective methods of its research, determining the essence of this phenomenon of political reality. In this context, the potential of the methods of discursive psychology as a possible tool for the study of political populist discourse is analyzed. Discursive psychology is defined as one of the directions of social constructivism. The possibilities of using the tools of this field of knowledge for the study of populist discourse are revealed. Also the possibilities of discourse analysis and its application for decoding meanings and interpreting information in the process of social interaction are analyzed. It is shown that the participants of this interaction are considered by discursive psychology, on the one hand, as products of certain discourses, on the other hand, as their producers, as agents of cultural reproduction and social changes. The main theoretical and empirical studies of discourse, which were formed within the framework of discursive psychology, are analyzed. The main provisions of M. Foucault's post-structuralist theory are revealed, which is based on the analysis of the interrelationship of discourse, power and the subject. The main provisions of the theory of interactionism are highlighted and the approach to discourse as a manifestation of the inner world of a person, which is formed in the process of social interaction – a kind of "exchange of symbols" through interaction, is analyzed. Based on the research results of J. Potter and M. Wetherell, an attempt, within the synthetic approach, to combine these two paradigms is analyzed. The main principles of discursive psychology are singled out, the use of which is, in the opinion of the author, expedient for the study of political populist discourse. As a result of the research, the author came to the conclusion about the expediency of using the methods of discursive psychology as a tool for researching political populist discourse, the significant heuristic potential of the selected methods for political science, in particular in linguistic and discursive research of political populist discourse.

Keywords: *political populism, discursive psychology, methods of discursive psychology, discourse analysis, political discourse*